

ת"ד 8955/12/18 - מדינת ישראל נגד עומר צוץ

בית משפט השלום לתעבורה בירושלים

ת"ד 8955-12-18 מדינת ישראל נ' צוץ

בפני
בעניין: כבוד השופטת שרית זוכוביצקי-אורי
מדינת ישראל

המאשימה

נגד

עומר צוץ

הנאשם

גזר דין

העבירה, הסדר הטיעון והעבר

הנאשם הורשע, בהתאם להודאתו במסגרת הסדר טיעון, בכתב אישום מתוקן המייחס לו עבירות של הפקרה אחרי פגיעה בניגוד לסעיף 64א(ב) לפקודת התעבורה [נוסח חדש], תשכ"א-1961 (להלן: "**פקודת התעבורה**") ונהיגה ללא פוליסת ביטוח בניגוד לסעיף 2(ב) לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], תש"ל-1970.

על-פי עובדות כתב האישום המתוקן, ביום 24.8.2017 בשעה 11:45 או בסמוך לכך נסע הנאשם ברכב מסוג פורד-בלגיה מ.ר. 56-619-71 (להלן: "**הרכב**") בשדרות גולדה מאיר מכיוון ירושלים לכיוון גבעת זאב ללא פוליסת ביטוח בתוקף. בחלקו הדרומי של צומת הרחובות מירסקי ושדרות גולדה מאיר (להלן: "**מקום הפגיעה**"), פגע הנאשם באמצעות החזית הימנית של הרכב בהולך הרגל, חגי גולדשטיין, יליד שנת 2000 (להלן: "**המנוח**"). המנוח חצה את הכביש במעבר חצייה להולכי רגל מימין לשמאל, כאשר ברמזור להולכי הרגל הופיע אור אדום וברמזור בכיוון נסיעת הנאשם הופיע אור ירוק (להלן: "**התאונה**").

כתוצאה מהפגיעה החליק המנוח על מכסה המנוע ועל חלון השמשה הקדמית ימנית של הרכב ונהדף לעבר הכביש במרחק של 34.6 מטרים ממקום הפגיעה. בהמשך פונה המנוח לבית החולים שם נקבע מותו.

הנאשם, שידע כי פגע במנוח, המשיך בנסיעה מבלי שהגיש למנוח עזרה והזעיק את כוחות ההצלה.

בחלוף כ-15 דקות לפחות ממועד התרחשות התאונה ולאחר שהגיע הנאשם לבית אביו שבגבעון החדשה, הודיע הנאשם לאביו כי היה מעורב בתאונה. אביו של הנאשם הודיע על כך לעורך דינו שהודיע על האירוע למשטרה.

ביום 30.4.2019 הודיעה המאשימה על הגשת כתב אישום מתוקן כך שבסעיף 5 לכתב האישום במקום "הודיע הנאשם למשטרה על התאונה" נכתב "הודיע הנאשם לאביו, סעיד צוץ, כי הוא היה מעורב בתאונה; אביו של הנאשם הודיע על

עמוד 1

מעורבותו של הנאשם בתאונה לעורך דינו אמנון מזר, ועורך הדין הודיע על כך למוקד המשטרה".

במסגרת הסדר הטיעון תוקן כתב האישום בשנית כך שבסעיף 4 לעובדות כתב האישום המתוקן שהוגש ביום 30.4.2019 נמחק המשפט "וזאת מבלי שבלם את נסיעתו כלל". דהיינו בהתאם לכתב האישום המתוקן בו הודה הנאשם לא יוחסה לנאשם אחריות להתרחשות התאונה או לתוצאותיה הטרגיות.

במסגרת ההסדר הוסכם כי לאחר הודאת הנאשם בעובדות כתב האישום המתוקן תגביל עצמה המאשימה לעונש של 14 חודשי מאסר בפועל מאחורי סורג ובריה וההגנה תהיה חופשית בטיעוניה. עוד הסכימו הצדדים כי בטרם יטענו הצדדים לעונש, ישלח הנאשם לשירות המבחן לצורך הכנת תסקיר בעניינו.

הנאשם יליד 1996 בעל רישיון נהיגה משנת 2013 וצבר לחובתו 7 עבירות תעבורה, רובן עבירות מסוג ברירת משפט.

בסוף שנת 2017 פחות מחודשיים לאחר קרות התאונה הורשע הנאשם בשתי עבירות מהירות מסוג ברירת משפט.

בשנת 2016 הורשע הנאשם בגרימת תאונת דרכים בעבירות של התנהגות הגורמת נזק, נהיגה בחוסר זהירות ואי שמירת רווח והושתו עליו פסילה, פסילה על תנאי וקנס.

אין לחובת הנאשם עבר פלילי.

תסקיר שירות המבחן

הנאשם בן 24, נשוי, מתגורר עם רעייתו בבית הוריו ועובד באופן חלקי בעסק משפחתי לרחיצת מכוניות.

שירות המבחן התרשם כי מדובר בנאשם צעיר, ללא עבר פלילי המגיע מעולם ערכים תקין ובעל שאיפות נורמטיביות לניהול אורח חיים שומר חוק. הנאשם לקח אחריות על העבירה והביע חרטה ואמפתיה כלפי משפחת הנפגע. לדבריו, חרף רצונו להתנצל בפני משפחת המנוח במספר הזדמנויות, חש כי טרם בשלה העת לכך נוכח רגישותם וכאבם. בנוסף, הביע הנאשם מוטיבציה להשתלב בתהליך טיפולי. בתסקירו פירט שירות המבחן את בעיותיהם הרפואיות של בני משפחתו של הנאשם, את תלותם בו ומחויבותו כלפיהם.

יחד עם זאת, התרשם שירות המבחן מגורמי סיכון להישנות עבירות זאת בשל האחריות המשפחתית הכבדה המוטלת על הנאשם הפוגעת ביכולותיו לקדם את חייו ואת התפתחותו הרגשית והקוגניטיבית. גם העבירות הקודמות העומדות לחובת הנאשם בתחום הנהיגה מעידות כי הוא מתקשה להפנים באופן מלא את חשיבות השמירה על חוקי התנועה ובשל התסמינים הפוסט טראומטיים שחווה ממועד האירוע שבהיעדר מענה טיפולי עלולים להוות גורמי סיכון.

שירות המבחן המליץ על הטלת ענישה בדמות מאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות על אף שיש בכך פגיעה ביכולתו של הנאשם לסייע לבני משפחתו וזאת נוכח חומרת העבירה והצורך בהטלת ענישה מרתיעה ומשמעותית, זאת לצד צו מבחן למשך חצי שנה, מאסר מותנה, קנס, פיצוי כספי, פסילה ופסילה מותנית. אשר לאפשרות של הטלת מאסר מאחורי סורג ובריה המליץ שירות המבחן כי מצבו המשפחתי יישקל במסגרת שיקולי הענישה וכי תקופת המאסר תהיה קצרה ככל הניתן. בנוסף המליץ שירות המבחן כי במצב בו יוטל על הנאשם עונש מאסר בפועל מאחורי סורג ובריה, תחילת יידחה תחילת ריצויו במספר חודשים על מנת לאפשר לו להשתלב בליווי הפרטני בשירותם טרם מאסרו.

חות דעת הממונה על עבודות השירות

הנאשם נמצא מתאים לריצוי מאסר בעבודות שירות בבית אבות "בית באייר" בירושלים.

טיעוני המאשימה לעונש

המאשימה טענה, כי מתחם הענישה במקרה זה נע בין 12 חודשי מאסר בפועל ועד 36 חודשי מאסר. לטענת המאשימה הפסיקה אליה הפנתה בטיעוניה עוסקת בעבירת ההפקרה החמורה בניגוד לסעיף 64א(ג) לפקודת התעבורה במקרים בהם תוצאות התאונה היו חמורות פחות על מנת להסביר את האיזון שנעשה בהסדר הטיעון במקרה זה בו מיוחסת לנאשם עבירת הפקרה חמורה פחות אולם תוצאותיה קטלניות וטרגיות.

לטענת המאשימה העבירה המרכזית בה הורשע הנאשם היא עבירת ההפקרה. הנאשם ידע שפגע באדם, על אף זאת המשיך בנסיעה ורק כעבור 15 דקות יצר קשר עם המשטרה והסגיר עצמו לאחר תיאום זאת בשל החשש מאימת הדין. המאשימה טענה כי על אף שלא מיוחסת לנאשם אחריות לעצם קרות התאונה הפר הנאשם בהתנהגותו חובה מוסרית שחלה על אדם שמעורב באירוע פוגעני שהוא עצמו גרם לו, גם אם הוא אינו נושא באחריות לו, לסייע לזולתו שנפגע, לדאוג לשלומו ולהציל את חייו.

לטענתה, הערכים המוגנים שנפגעו כתוצאה ממעשיו של הנאשם הם הציווי על קדושת החיים והגנה על ביטחונם של משתמשי הדרך. המאשימה הדגישה כי לא מיוחסת לנאשם החמרה בפגיעותיו של המנוח כתוצאה מהבריחה וההפקרה, ואולם לטענתה אסור ההפקרה נועד לשם מניעת הישנות מקרים דומים בעתיד.

המאשימה ביקשה להשית על הנאשם 14 חודשי מאסר בפועל, פסילה למשך 7 שנים, מאסר ופסילה על תנאי ופיצוי למשפחת המנוח.

לטענת המאשימה, מדובר בנאשם צעיר, ללא עבר פלילי אלא תעבורתי בלבד אשר הודה בעבירות, נטל אחריות למעשיו וחסך זמן שיפוטי בשמיעת העדים בתיק.

המאשימה טענה כי מתסקיר שירות המבחן עולה כי האחריות לביצוע העבירות אותה הראה הנאשם בפני בית המשפט, הן באשר לעבירת הנהיגה ללא פוליסת ביטוח תקפה הינה פחותה. כמו כן לטענתה, על נסיבותיו האישיות של הנאשם לסגת מפני העונש ההולם את חומרת מעשיו, שכן אדם שמפקיר אדם למוות אינו יכול לצאת בעונש שאינו מאחורי סורג ובריח.

במסגרת ראיות התביעה לעונש, העיד בפני אביו של המנוח ודבריו הכתובים הוגשו כמוצג.

אביו של המנוח סיפר על בנו, על אופיו, על פועלו ועל האובדן הקשה מנשוא וסבלם המתמשך של בני המשפחה. בסוף דבריו ביקש אביו של המנוח מבית המשפט להשית על הנאשם את העונש המקסימלי הקבוע בחוק, זאת בתקווה כי החמרה בענישה תגרום לצמצום התופעה של דריסה ובריחה ללא מתן סיוע לנפגע.

טיעוני הנאשם לעונש

ב"כ הנאשם טען, כי מתחם הענישה במקרה זה נע בין 6 חודשי מאסר בפועל ועד 30 חודשי מאסר, זאת לצד ענישה נלווית של פסילה, מאסר ופסילה מותנים קנס ופיצוי כספי הנע בין 2,000 ₪ ועד 4,000 ₪.

אשר לנסיבות האירוע טען ב"כ הנאשם כי לאחר חקירה משטרתית נקבע כי התאונה לא נגרמה באחריותו של הנאשם

אלא בשל התנהגותו של הולך הרגל שחצה את מעבר החציה תוך אי ציות לאור אדום ומבלי לשים לב למצב התנועה בכביש. ב"כ הנאשם הדגיש כי תוצאותיה הטררגיות של התאונה לא נגרמו מהתנהגותו של הנאשם ולא נטען כי עבירת ההפקרה החמירה את מצבו של המנוח.

לטענתו, הן מחקירתו של הנאשם והן מדבריו בשירות המבחן עולה כי הוא ראה שאנשים רבים ניגשים למנוח וחשש מפגיעתם בו בשל המצב הביטחוני ששרר באותה התקופה.

ב"כ הנאשם ביקש למקם את עונשו של הנאשם בתחתית מתחם הענישה ולהשית עליו 6 חודשי מאסר שירוצו בדרך של עבודות שירות, פסילה קצרה בשל נוכח נסיבותיו המשפחתיות וענישה מותנית נוספת. ב"כ הנאשם ביקש להימנע מהטלת קנס אם יושת על הנאשם תשלום פיצוי וכי סכומו יהיה מתון.

לטענתו, מדובר בנאשם צעיר שהיה בן 21 במועד קרות התאונה אשר, הודה, לקח אחריות מלאה על מעשיו וחש חרטה גדולה וצער על התוצאה הטררגית של אובדן חיי אדם אשר התכוון להביע את התנצלותו בפני בני משפחת המנוח, אולם לא ידע איך עושים זאת.

לטענת ב"כ הנאשם מתסקיר שירות המבחן עולות נסיבותיו האישיות של הנאשם, מצבם הרפואי של בני משפחתו המחייבות את הנאשם לתמוך ולסייע להם. ב"כ הנאשם הוסיף כי הנאשם, שנישא לפני 5 חודשים, מתגורר עם אשתו בחדר שהוקצה עבורם בבית המשפחה על מנת לסייע לתפקוד משפחתו. ב"כ הנאשם הוסיף כי מתסקיר שירות המבחן עולה שמאז האירוע סובל הנאשם מפוסט-טראומה וכי מצבו הנפשי עלול להחמיר במידה שלא יטופל כראוי ולכן המליץ על צו פיקוח למשך 6 חודשים.

הנאשם הביע בפניו ובפני הוריו של המנוח חרטה וטען כי עצר במקום התאונה מספר דקות, אולם לא יכול היה להישאר יותר מאחר שהיו במקום בעיות.

דין והכרעה

חומרת העבירה ומתחם הענישה

במסגרת תיקון 113 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**") על בית המשפט לשקול את מכלול נסיבות העבירה ולקבוע מתחם עונש הולם בהתחשב בערך החברתי שנפגע, מידת הפגיעה בו ובהתחשב במדיניות הענישה הנהוגה.

עבירת הפקרה אחרי פגיעה היא מן החמורות שבעבירות התעבורה, שכן אין מדובר רק באי ציות לחוקי התנועה, אלא בעבירה מוסרית מהמעלה הראשונה של הפקרת אדם שנפגע לגורלו, גם אם הוא אינו אחראי להתרחשות התאונה.

כך נקבע בע"פ 12039/04 **אורן אשר נ' מדינת ישראל** מיום 16.6.2005:

"העבירה החמורה בה הורשע המערער, שעניינה בהפקרה לאחר פגיעה, קובעת עונש כבד של 9 שנות מאסר בצידה. בכך באה לידי ביטוי השקפת המחוקק אשר להתנהגות המצופה מנהג שפגע באחר, גם אם לא באשמתו וגם במקרים בהם אין בסיוע על ידי הנהג הפוגע כדי להקל על מצבו של הקורבן. עמדתו של המחוקק בהקשר זה הנה ברורה וחד משמעית. המבקש לנהוג בכביש נושא על כתפיו אחריות כבדה. במסגרת זו עליו לעשות כל שביכולתו לשמור על

בטיחותם ושלמות גופם של האחרים העושים שימוש בדרך, בין אם כנהגים ובין אם כהולכי רגל. האחריות המוטלת על הנהג אינה מתמצית אך בשמירה על כללי התנועה, אלא זו רחבה יותר וכוללת, בין היתר, הושטת יד למי שנפגע על ידו, גם במקרים בהם הפגיעה אינה כרוכה בביצוע עבירה על ידי הפוגע".

על חומרתה של עבירה זו עמד בית המשפט העליון בע"פ 5729/09 **אלישע לוי נ' מדינת ישראל** מיום 24.03.10:

"הפקרת אדם לאחר תאונה יש בה ממד חמור במיוחד. ממד זה בא לידי ביטוי בפן הבלתי מוסרי אשר מתנוסס מעל מעשה קשה. זהו זהו אותו פן אשר מזעזע את הנפש ומעורר את סלידתנו העמוקה. 'הנורמה של איסור על הפקרה, מעבר לתכליתה להגן על הנפגע ולהקל על אכיפת החוק ביחס לנהגים עבריינים, נועד לעגן במשפט את החובה המוסרית החלה על אדם המעורב באירוע פוגעני לסייע לזולתו שנפגע, לדאוג לשלומו ולהציל את חייו. חובה מוסרית זו קיבלה לבוש משפטי מחייב במסגרת חוק המשקף קיומה של אמנה חברתית המושתתת על יסודות של אתיקה וערכים אנושיים. היא משקפת התפתחות בתפיסה בדבר החובה להושיט עזרה לאדם המצוי בסכנה בכלל, ולנפגע בתאונה בפרט. היא מרחיבה את החובה החוקית של אדם להושיט עזרה לאדם אחר המצוי בסכנה' (ע"פ 5000/08 סומך נ' מדינת ישראל ([פורסם בנבו], 22.3.2009). ראו גם דנ"פ 2974/99 אוחנה נ' מדינת ישראל ([פורסם בנבו], 20.1.2000); ע"פ 7224/03 חסון נ' מדינת ישראל ([פורסם בנבו]), (20.11.2003)). מי אשר מפר איסור משפטי-מוסרי זה צריך להיענש ביד קשה, וזאת על מנת להביע את הסלידה העמוקה ממעשיו המכוערים. עמד על כך בית משפט זה: 'מעשהו זה של הנהג הבורח פוגע בשורשי הסולידריות החברתית והאישית המינימאלית לקיומה של חברה תקינה. בריחה של נהג מן המקום היא מעשה אנטי-חברתי ואנטי-מוסרי מובהק, וראוי הוא כי יענש בכל חומרת הדין' (רע"פ 3626/01 ויצמן נ' מדינת ישראל, פד"י נו (3) 187, 230 (2002))"

וכן ברע"פ 3626/01 **ויצמן נ' מדינת ישראל** מיום 5.3.2002 קבע כב' השופט חשין :

"עבירת ההפקרה אחרי פגיעה עבירה קשה היא; לא עוד אלא שעבירה היא הפוקדת עצמה עם העבירות שיש בהן כיעור. הנה זה שרוע על הכביש, מתבוסס בדמו, אדם שזה עתה נפגע בתאונה שהנהג היה מעורב בה- אדם שאפשר ניתן לעזור לו, אפשר ניתן להצילו- ותחת אשר יעצור ויושיט עזרה לפגוע, לוחץ הנהג על דוושת ההאצה ובורח מן הזירה למלט נפשו מחיוב בעונשין. חומרה וכיעור אלה שבמעשה הנהג הביאו לבריאתה של העבירה ולקביעת עונש חמור בצדה: תשע שנות מאסר."

הערכים המוגנים הנפגעים בעבירת ההפקרה הם בטחון הציבור ושלומו, עזרה הדדית, סולידריות חברתית, שלטון החוק והסדר הציבורי.

בע"פ 1789/14 **נחמיה נ' מדינת ישראל** מיום 22.10.14 קבע כב' השופט רובינשטיין לעניין הערכים המוגנים בעבירת הפקרה:

"הערך המוגן בעבירת ההפקרה הוא "החובה המוסרית החלה על אדם המעורב באירוע פוגעני

לסייע לנפגע, לדאוג לשלומו, ולהציל את חייו" (ע"פ 5867/09 קרביאשוילי נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 10 לפסק דינה של השופטת א' פרוקצ'יה (2010)). באמצעות עיגונה של עבירה זו בפקודת התעבורה קיבל ערך זה, המגלם את עקרון הסולידריות החברתית, עיקרון הכרחי לקיומה של חברה תקינה, ביטוי בדין, והפך מחובה מוסרית גרידא לחובה משפטית, מעין "לא תעמד על דם רעך" (ויקרא, י"ט, ט"ז) בממד מחמיר (בממד אחר ובנסיבות אחרות, ראו חוק לא תעמוד על דם רעך, תשנ"ח-1998). בנוסף, עבירה זו נועדה גם למנוע מצב בו הנהג המעורב בתאונה חומק מאחריות, על-ידי הימלטות של "פגע וברח", ובקביעתה יש כדי לסייע לרשויות האכיפה באיתור האחראים לתאונה (ע"פ 1977/05 גולה נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (2006)).

המטרה מרכזית של עבירת ההפקרה היא מתן עזרה מיידית לנפגע בתאונת דרכים לשם שמירה על גופו וחייו, ולצידה שתי מטרות משנה נוספות של מניעת התחמקות של הנהג מאחריותו לתאונה והקלה על רשויות אכיפת החוק בבירור הסיבה להתרחשות תאונת הדרכים ומי אחראי לה זאת כפי שנקבע בע"פ 5000/08 סומך נ' מדינת ישראל מיום 22.3.2009:

"מטרתה המרכזית של הנורמה הקבועה בסעיף 64א לפקודת התעבורה היא להבטיח מתן עזרה מיידית לנפגע בתאונה על-ידי נהג שהיה מעורב בתאונה ונמצא במקום, ולהגן בכך על חייו ועל שלומו הגופני של הנפגע. בד בבד, היא נועדה גם למנוע מנהג מלחמוק מאחריות לתאונה, ולהקל על רשויות אכיפת החוק לברר כיצד נגרמה התאונה ומי אחראי לה (ע"פ 1977/05 גולה נ' מדינת ישראל (לא פורסם, [פורסם בנבו], 2.11.06); ע"פ 7159/98 מדינת ישראל נ' פלוני, פד"י נג(2) 632, 644 (1999)). העבירה חלה על כל מעורב בתאונה, בלא קשר לשאלת אחריותו לתאונה. הנורמה של איסור על הפקרה, מעבר לתכליתה להגן על הנפגע ולהקל על אכיפת החוק ביחס לנהגים עבריינים, נועדה לעגן במשפט את החובה המוסרית החלה על אדם המעורב באירוע פוגעני לסייע לזולתו שנפגע, לדאוג לשלומו ולהציל את חייו. חובה מוסרית זו קיבלה לבוש משפטי מחייב במסגרת חוק המשקף קיומה של אמנה חברתית המושתתת על יסודות של אתיקה וערכים אנושיים. היא משקפת התפתחות בתפיסה בדבר החובה להושיט עזרה לאדם המצוי בסכנה בכלל, ולנפגע בתאונה בפרט. היא מרחיבה את החובה החוקית של אדם להושיט עזרה לאדם אחר המצוי בסכנה (דנ"פ 2974/99 אוחנה נ' מדינת ישראל, (לא פורסם, [פורסם בנבו], 20.1.00); ראו גם ע"פ 7224/03 חסון נ' מדינת ישראל (לא פורסם, [פורסם בנבו], 20.11.03)).

ההתנהגות המצופה מנהג, בראש ובראשונה היא לעצור את רכבו לאחר התרחשות התאונה אך בכך לא מסתיימת חובתו המשפטית. על הנהג לקחת אחריות לאירוע בו היה מעורב כאשר משמעותה של אחריות זו היא, בין היתר, הישארות במקום האירוע עד למיצוי הליכי הבירור על-ידי גורמי הרפואה ואכיפת החוק.

בתיקון לפקודת התעבורה (מס' 101), תשע"ב-2011 החמיר המחוקק באופן ממשי את הענישה בגין עבירת ההפקרה לאחר פגיעה בקביעת שלוש חלופות המתייחסות למצבי הפקרה לאחר פגיעה בדרגות חומרה שונות. שלוש החלופות לוקחות בחשבון את היסוד הנפשי הכרוך במעשה ואת חומרת הפגיעה שנגרמה לאדם בתאונה. לנאשם יוחסה עבירת ההפקרה הקבועה בסעיף 64א(ב) שהיא החלופה השנייה בחומרתה ולצדה קבוע עונש מרבי של 7 שנות מאסר. היסוד הנפשי הנדרש בעבירה זו הוא של מודעות לפגיעה באדם בתאונת דרכים.

בת"פ 8142/07 **מדינת ישראל נ' דוד סומך** מיום 15.5.2009 הורשע הנאשם, בהתאם להודאתו במסגרת הסדר טיעון, בעבירה של הפקרה לאחר פגיעה בניגוד לסעיף 64א(א) לפקודת התעבורה. הנאשם פגע בהולך רגל על הכביש, עצר את רכבו לאחר 100 מטר לפרק זמן קצר מבלי לעשות דבר ולאחר מכן נסע מהמקום. הולך הרגל נפטר זמן קצר לאחר התאונה עקב פציעותיו כתוצאה מפגיעת הרכב. הנאשם הסגיר עצמו למשטרה מספר שעות לאחר האירוע לאחר שנודע לו כי שוטרים מחפשים אחריו. הנאשם לא הואשם בגרימת מותו של הולך הרגל. הנאשם בעל עבר תעבורתי מקל הכולל הרשעה אחת בלבד ולחובתו עבר פלילי. בית המשפט המחוזי לקח בחשבון במסגרת גזר הדין את נסיבותיו האישיות של הנאשם, את הסיוע שהוא מעניק להוריו החולים ולכלכלת ביתו ואת השפעתה של ענישה מחמירה עליו ועל התלויים בו. על הנאשם הושטו 10 חודשי מאסר בפועל, 12 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים ופסילה למשך 5 שנים. ערעור הנאשם על חומרת העונש נדחה על-ידי בית המשפט העליון.

בע"פ 59/14 **פרלמן נ' מדינת ישראל** מיום 17.7.14, נדחה ערעורו של נאשם שהורשע בעבירה של הפקרה אחרי פגיעה בניגוד לסעיף 64א(ב) לפקודה ובעבירה של נהיגה ללא ביטוח תקף. הנאשם פגע עם קטנוע בהולכת רגל שחצתה את הכביש. הנפגעת איבדה את הכרתה והנאשם הפקירה כשהיא שוכבת על הכביש מדממת מראשה. המערער שנפל על המדרכה הסמוכה עלה מיד על האופנוע ועזב את מקום התאונה. המערער נעצר על-ידי עובר אורח שחסם את דרכו ומנע המשך בריחתו במרחק של כ- 35 מטרים ממקום התאונה. הנפגעת סבלה משבר בגולגולת ודימום ונזקקה לתפרים ולאישפוז. על הנאשם נגזרו 8 חודשי מאסר, 6 חודשי מאסר על תנאי ופסילה למשך 5 שנים. נקבע כי העונש שנגזר הוא ברף המקל של המתחם וזאת בשל גילו הצעיר של הנאשם, נסיבותיו האישיות, החרטה שהביע, השינוי שחל בתפקודו לפי התסקיר, עדות אופי לפיה הנאשם תורם לקהילה ומסייע לנוער בסיכון ומשפחות במצוקה והעובדה שהיה במעצר בית משך 15 חודשים.

בית המשפט העליון קבע כי למרות שהנאשם לא נושא באשמה לגרימת התאונה, למרות שהנפגעת לא נותרה לבדה ברחוב והנאשם שב לזירה תוך פרק זמן קצר לאחר שנעצר עונש המאסר בפועל שנגזר על הנאשם אינו חורג מהעונש הראוי לנאשם. בית המשפט העליון קבע, כי העובדה שהנאשם אינו נושא באחריות לקרות התאונה נושאת משקל לא מבוטל לעניין העונש (ראו גם ע"פ 1902/14 **מדינת ישראל נ' נתנוב**, מיום 1.7.14). עוד נקבע כי מאסרים ממושכים יש להשית במקרים בהם נלוו לעבירת ההפקרה עבירות חמורות נוספות כגון נהיגה רשלנית, נהיגה ללא רישיון נהיגה וכדומה או פגיעה קשה בתאונה.

בע"פ 1825/14 **סרחאן נ' מדינת ישראל** מיום 7.7.14, נדחה ערעורו של נאשם, ללא עבר פלילי, שהורשע על פי הודאתו בעבירת הפקרה לפי סעיף 64א(ב) לפקודת התעבורה לאחר שפגע בילדה שהלכה בשול הכביש. הנאשם אשר לא הורשע בגרימת התאונה הסגיר עצמו מיד לאחר התאונה, עשה סולחה בין החמולות ופיצה את הנפגעת. שירות המבחן התרשם כי הנאשם המטפל במסירות באמו הינו אדם חיובי ונורמטיבי והמליץ על מאסר בעבודות שירות. בית המשפט המחוזי קבע כי מתחם הענישה נע בין 6 חודשים ל- 36 חודשים של מאסר בפועל וכי ראוי לקבוע רף ענישה קבוע לעבירה בשל היותה מכת מדינה כהגדרתו. בית המשפט השית על הנאשם 8 חודשי מאסר, 3 שנות פסילה, 12 חודשי מאסר על תנאי ופסילה על תנאי. הערעור על העונש נדחה לאחר שבית המשפט העליון קבע כי בית המשפט שקל את מכלול השיקולים לקולה ועונשו נגזר ברף התחתון של המתחם.

בע"פ 5516/15 **נעיראת נ' מדינת ישראל** מיום 21.12.15, נדחה ערעורו של נאשם צעיר ללא עבר פלילי שהורשע בעבירת הפקרה לאחר פגיעה וזוכה מאחריות לתאונה. בית המשפט התחשב בנסיבותיו האישיות המיוחדות של הנאשם

והשית עליו 10 חודשי מאסר בפועל, פסילה למשך 3 שנים, פיצוי ופסילה על תנאי. הערעור בעניינו נדחה.

בפסק דינו קבע בית המשפט :

"שיקולי ענישה ביחס לנהג שעבר עבירה של "פגע וברח" כוללים לעיתים מתח בין המעשה והעושה. יעיד על כך המקרה דנא. המערער נעדר עבר פלילי, ועולה כי הוא תורם רבות למשפחתו. שירות המבחן הדגיש כי הוא עבר את העבירה בשל חרדה שהרגיש לאחר שפגע בקטין. ואולם, הדין שקובע עונשים מקסימאליים גבוהים בעבירה של "פגע וברח" והצורך להרתיע נהגים בפוטנציה מלעבור עבירות כאלו מהווים את הצידוק להחמיר בעבירות אלו, גם על ידי הטלת עונש מאסר לתקופה ממשית. כבענייננו, המערער אינו אשם בתאונה, אך משגרם לה - אחריות אחרת נופלת עליו. כאחראי על כלי קטלני, עליו לטפל ולדאוג לנפגע. כך לא נהג המערער במקרה זה. העובדה כי מדובר בקטין בן 9 שנים רק ממחישה את החשיבות בהשמת דגש על הצורך לסייע לנפגעי תאונה. חברה מתוקנת אינה מוכנה להשלים עם התנהגות זו, כך מבחינה מוסרית, אנושית ומשפטית.

בראיה זו, בית המשפט המחוזי שכלל את הנימוקים לקולא, והתחשב רבות בנתוני העושה, על אף המעשה. בהינתן כך, אין מקום להקלה נוספת. יש לשמור על התכלית בהטלת עונשי מאסר מאחורי סורג ובריח בעבירות מעין אלו. לשון אחר, התוצאה נוטה לקולא - ודאי לא לחומרא. יש לקוות כי המערער ילמד את לקחו, ולאחר ריצוי עונשו ימשיך בהתנהגותו הנורמטיבית שאפיינה אותו עד לתאונה".

בת"פ 5997-04-15 **מדינת ישראל נ' עייני** מיום 10.7.2016 הורשע נאשם, בהתאם להודאתו במסגרת הסדר טיעון, בעבירה של הפקרה לאחר פגיעה בניגוד לסעיף 64א(ב) לפקודת התעבורה. לא יוחסה לנאשם אחריות לקרות התאונה. הנאשם פגע באמצעות רכבו ברוכב אופניים שנסע על מעבר חציה, לא עצר את רכבו לאחר התאונה ונמלט מהמקום מבלי שהזעיק עזרה או הושיט עזרה לנפגע שפונה לאחר מכן על-ידי מד"א לבית החולים. הנאשם נעצר כשבוע לאחר התאונה בעקבות פעולות חקירה שביצעה המשטרה לאיתורו. במסגרת גזירת עונשו התחשב בית המשפט המחוזי בגילו הצעיר של הנאשם, בנסיבות חייו, בהודאתו, בעובדה כי מדובר במאסרו המשמעותי הראשון, בפגיעה של העונש בו, במצבו הרגשי והנפשי מאז התאונה ובסיכויי שיקומו. על הנאשם הושתו 10 חודשי מאסר בפועל, 2 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים, פסילה למשך 3 שנים ופיצוי לנפגע בסך 7,000 ₪. עונשו של הנאשם הומתק ל-6 חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות וצו מבחן למשך שנה, זאת בשל נסיבותיו הייחודיות מאוד של המקרה, התסקיר המשלים והשלמת הליך של צדק מאחה.

מהפסיקה שפורטה לעיל עולה כי מתחם הענישה במקרים דומים נע בין 6 חודשי מאסר לבין 3 שנות מאסר. הכלל הוא שיש להשית מאסר בפועל כשיקול ההרתעה מקבל מעמד בכורה ובמקרים חריגים בלבד ולפנים משורת הדין ניתן להשית מאסר בעבודות שירות. דהיינו, הטלת עבודות שירות מהווה חריגה לקולה מהמתחם.

רכיב הפסילה נע בנסיבות דומות בין 24 חודשים ל-12 שנים.

מהפסיקה אליה הפנו הצדדים ניתן ללמוד על הענישה הנוהגת בעבירות בהן הורשע הנאשם באופן חלקי בלבד. פסקי הדין אליהם הפנתה ב"כ המאשימה מייחסים לנאשמים עבירה של הפקרה אחרי פגיעה בחלופתה החמורה יותר, אם כי

בכל פסקי הדין לא מדובר בתאונות קטלניות שהסתיימו במוות. אני ערה לכך שפסקי הדין שהובאו נועדו להציג את האיזון שערכה המאשימה בין עבירת ההפקרה לבין תוצאות התאונה הקשות במקרה שבפניי. חלק מפסקי הדין אליהם הפנה ב"כ הנאשם כוללים, בין היתר, הרשעה בעבירה של הפקרה בחלופה הקלה יותר של עבירת ההפקרה, נסיבות אישיות חריגות ביותר של הנאשמים שאינן תואמות את נסיבותיו האישיות של הנאשם, הליך שיקומי משמעותי המצדיק סטייה ממתחם הענישה, תוצאות קלות יותר לתאונה מבמקרה שבפניי, עבר תעבורתי נקי, התנהגות הלכה למעשה כלפי קורבן העבירה המעידה על לקיחת אחריות וכן עמדה סלחנית מצד קורבן העבירה.

חריגה ממתחם הענישה ההולם

סעיף 40ד לחוק העונשין קובע:

"קבע בית המשפט את מתחם העונש ההולם בהתאם לעיקרון המנחה ומצא כי הנאשם השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם, רשאי הוא לחרוג ממתחם העונש ההולם ולקבוע את עונשו של הנאשם לפי שיקולי שיקומו, וכן להורות על נקיטת אמצעי שיקומי כלפי הנאשם, לרבות העמדתו במבחן לפי סעיפים 82 או 86 או לפי פקודת המבחן [נוסח חדש], התשכ"ט-1969".

כאשר מוצא בית המשפט כי הנאשם השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם, ניתן לחרוג ממתחם העונש ההולם ולקבוע את עונשו של הנאשם לפי שיקולי שיקומו וכן להורות על אמצעי שיקום, לרבות העמדתו בצו מבחן.

בע"פ 2347/07 פחימה נ' מדינת ישראל מיום 21.1.2008 נקבע כי:

"יש להדגיש כי שיקול השיקום והוצאת העבריין ממעגל העבריינות יכול בנסיבות מיוחדות להוות משקל נגד (מלא, או חלקי) למרכיבי הענישה האחרים, גם כאשר מדובר במי שביצע עבירות חמורות ובעבריין שלו עבר פלילי מכביד (ראו: ע"פ 8092/04 חביב נ' מדינת ישראל (לא פורסם) [פורסם בנבו] (2006))."

דהיינו, במקרה שבו ניכר כי הנאשם השתקם או יש סיכוי של ממש שישתקם יכול בית המשפט לחרוג ממתחם העונש ולקבוע את העונש לפי הצורך השיקומי של הנאשם ולהעדיפו על פני עקרונות הגמול וההרתעה.

מתסקיר שירות המבחן עולה כי הנאשם לקח אחריות על מעשיו והביע מוטיבציה להשתלב בתהליך טיפולי. עם זאת עד היום, לא לקח הנאשם חלק בתהליך טיפולי-שיקומי כלשהו ועדיין קיים ממנו סיכון להישנות עבירות תעבורה. משכך, אין אני סבורה כי מקרה זה אינו נמנה עם המקרים החריגים המצדיקים סטייה ממתחם העונש ההולם.

לא נעלמו מעיני נסיבותיו האישיות והמשפחתיות של הנאשם, אולם לא מצאתי כי נסיבות אלה מצדיקות חריגה ממתחם הענישה ההולם אלא לכל היותר התחשבות במיקום הנאשם בתוך מתחם הענישה ובעונש שיוטל עליו.

העונש המתאים לנאשם

הענישה היא אינדיבידואלית, והיא נקבעת בהתחשב בנסיבותיו האישיות של הנאשם על רקע מכלול נסיבות האירוע (ע"פ 3472/11 פלוני נ' מדינת ישראל מיום 3.9.2012, רע"פ 3173/09 מוחמד פראגין נ' מדינת ישראל מיום 5.5.2009, רע"פ 3674/04 מוחמד אבו סאלם נ' מדינת ישראל מיום 12.2.2006, ע"פ 1399/91 רוני ליבוביץ נ' מדינת ישראל מיום 12.2.2006).

מדינת ישראל מיום 24.1.1993).

בהתאם לתיקון 113 לחוק העונשין שומה על בית המשפט להניח לצד מתחם הענישה המקובל את המקרה המונח בפניו ולשקול מה יהיה העונש המתאים ואיזה שיקול הינו המרכזי, זאת בהתאם לנסיבותיו האישיות של הנאשם, עברו ונסיבות ביצוע העבירה.

העונש בתוך מתחם הענישה נקבע, בין היתר, בהתחשב בנסיבות התאונה, בעברו התעבורתי והפלילי של הנאשם, בהתמשכות ההליכים, בלקיחת האחריות של הנאשם, בתהליך של שיקום, בחומרת הפגיעה בנפגעים בתאונה, במידת אשמו של הנאשם לקרות התאונה ומשך ההפקרה ואם הותיר את הנפגעים בסכנת חיים לבדם.

מבין שיקולי הענישה שעל בסיסם מתבצעת מלאכת גזירת העונש בעבירת ההפקרה יש לשיקול ההרתעה מעמד מיוחד וזאת למען יראו וייראו ועל מנת למגר התנהגות חמורה ובלתי מוסרית זו.

ראו לעניין זה דברי כב' השופט טננבוים בת"ד 2007/09 **מדינת ישראל נ' צמח** מיום 9.8.2010:

"הנטייה האנושית הטבעית לברוח בעת צרה, מחייבת כי התגובה להתנהגות זו תהא קשה. מן הראוי כי שום נהג לא יהרהר אפילו על אפשרות זו של בריחה. יש הכרח ליצור אווירה שבה יהיה ברור לכל נהג כי הדבר החמור ביותר מבחינת החוק והציבור הוא להימלט מהמקום או אפילו לנסות להימלט...

מדיניות הענישה כלפי נהגים שאינם משאירים פרטים ובורחים צריכה להיות נוקשה. עלינו לעשות כל שניתן לביעור ולמיגור תופעה מעין זו וזאת באמצעות הטלת עונש מרתיע. העונש צריך להיות כזה שיוביל למסקנה כי הימלטות ממקום התאונה אינה משתלמת. מובן כי כשלעבירה זו מצטרפות עבירות חמורות נוספות של גרימת נזק לרכוש או אדם, חבלה חמורה, אי ציות לאור אדום ונהיגה רשלנית, יש להחמיר עוד בענישה."

וכן כפי שנקבע בע"פ 433/89 **אטיאס נ' מדינת ישראל** מיום 3.10.1989:

"כידוע, אחד השיקולים החשובים בשיקולי הענישה הוא מהותה של העבירה וחומרתה; שיקול זה קשור, בדרך כלל, בקשר הדוק עם שיקול ההרתעה, למען ישמעו וייראו. לשני שיקולים אלה מיתוסף שיקול נוסף, והוא - קיום מדיניות אחידה, ככל האפשר, שתשמם כקו מנחה וכמורה דרך בעולמה של ענישה. ושיקול אחרון זה יפה הוא במיוחד לפסיקתו של בית המשפט העליון, שהמחוקק הפקידו על קביעת מדיניות זו. בנוסף לכל השיקולים האמורים, קיים ועומד השיקול החשוב והמהותי של תיקונו של הנאשם ושיקומו, ובהתקיים, במקרה מסוים, נסיבות מיוחדות ונכונות, ייתכן ששיקול אחרון זה יגבר על השיקולים האמורים האחרים ויקבע, באותו מקרה מסוים, את מידת העונש וצורתו. "ענישתנו היא ענישה אינדיווידואלית של כל עבריין 'באשר הוא שם'" (ע"פ 291/81 [1], בעמ' 442). זאת תורת הגישה האינדיווידואלית בתורת הענישה, המקובלת עלינו כקו מנחה בסוגיה קשה וסבוכה זו שלהענישה ומטרותיה, ואין אנו רשאים ל"הקל" על עצמנו ולהחמיר עם הנאשם, מתוך הסתמכות על הנימוק והחשש שמא הקלה במקרה מסוים הראוי לכך תשמם תקדים למקרים אחרים שאינם ראויים לכך".

במקרה שבפני מדובר בתאונה שתוצאותיה קטלנית שהסתיימה במותו המצער של ילד צעיר.

יחד עם זאת, הנאשם לא הורשע באחריות לתאונה וההפקרה לא החמירה את פציעותיו של המנוח. אשר לנסיבות הפקרה הנאשם נמלט מהמקום על אף שראה שפגע במנוח מבלי להושיט לו עזרה ומבלי להזעיק עזרה למקום האירוע. כ-15 דקות לאחר התאונה הגיע הנאשם לביתו, סיפר לאביו על התאונה והאב יצר קשר עם עורך דינו שדיווח עליה למשטרה. דהיינו הנאשם לא הזעיק את גורמי ההצלה ולא יצר בעצמו קשר עם המשטרה. יחד עם זאת תוך פרק זמן קצר יחסית ולפני שפנה למשטרה, פנה אביו של הנאשם לעורך דין אשר דיווח על התאונה למשטרה. יצוין כי לעבירת ההפקרה נוספה עבירה של נהיגה ברכב ללא ביטוח. הנאשם לקח אחריות על מעשיו והודה בעבירות. הנאשם טרם עבר הליך שיקומי ובשל כך עדיין נשקף ממנו סיכון להישנות עבירות תעבורה.

עברו התעבורתי של הנאשם אינו מכביד אולם נוכח ותק הנהיגה הקצר של הנאשם במועד העבירה והעובדה שהורשע בגרימת תאונת דרכים אין מדובר בעבר מקל. גם העובדה שהנאשם הורשע בשתי עבירות מהירות זמן קצר לאחר התאונה מעידה על בעייתיות בהפנמה של חשיבות הציות לחוקי התעבורה לה ניתן ביטוי גם בתסקיר שירות המבחן. לנאשם אין עבר פלילי.

בשל כל אלה מצאתי למקם את הנאשם ברף בינוני-נמוך של מתחם הענישה.

לא מצאתי לקבל את גרסתו של הנאשם באשר לסיבה בריחתו מהמקום ולהביא אותה בחשבון במסגרת השיקולים לעונש. מדובר בעובדה שלא צוינה בכתב האישום המתוקן. גרסה זו מצויה במחלוקת בין הצדדים ולא הוכחה על-ידי ההגנה.

לחומרה לקחתי בחשבון את חומרת העבירה, את העובדה שעל אף שהבחין בתאונה ובתוצאותיה נמלט הנאשם מהמקום, את תוצאותיה הקשות של התאונה, את העבירה הנוספת שהתלוותה לעבירת ההפקרה, את עברו התעבורתי של הנאשם הכולל גרימת תאונת דרכים וכן ביצוע שתי עבירות זמן קצר לאחר התאונה.

לקולה התחשבתי בכך שהנאשם הודה בעבירות, לקח אחריות מלאה עליהן וחסך זמן שיפוטי, את העובדה שהנאשם לא אשם בתאונה, את העובדה שמעולם לא ריצה עונש מאסר ואף לא הושת עליו עונש מאסר מותנה, את העובדה שהנאשם נעדר עבר פלילי, את נסיבותיו האישיות לרבות מצבם הרפואי של בני משפחתו ואת עזרתו של הנאשם לבני משפחתו, את רצונו של הנאשם להשתקם ואת המלצת שירות המבחן.

במסגרת כלל השיקולים, ראיתי לנכון, כמקובל בתיקים דומים, להטיל על הנאשם פיצוי למשפחת המנוח. אמנם הטלת פיצוי לא תכפר על סבלם של בני המשפחה ואין בו להוות פיצוי של ממש על אובדן חיי אדם, אולם יש בו בכדי להוות רכיב ענישה המבטא את הצער והאובדן של המנוח.

אדגיש כי פיצוי זה טומן בחובו את האלמנט העונשי שבפיצוי, זאת מתוך כוונה ברורה שהוא יצטרף לכל פיצוי אשר יינתן למשפחת המנוח מכוח החוק לפיצוי נפגעי תאונות דרכים ולא יקוזז ממנו.

בשל סכום הפיצוי למשפחת המנוח ובשל נסיבותיו האישיות והמשפחתיות של הנאשם נמנעתי מלהשית עליו קנס.

לפיכך, אני דנה את הנאשם לעונשים הבאים:

1. אני מצווה על מאסרו של הנאשם בפועל למשך 10 חודשים.

על הנאשם להתייבב לריצוי עונש המאסר בימ"ר ניצן אזור התעשייה הצפוני רמלה, ביום 16.8.20 בשעה 09:00 כשברשותו תעודת זהות או דרכון.

על הנאשם לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שב"ס, טל': 08-9787377, 08-9787336.

2. אני מצווה על מאסרו של הנאשם למשך 8 חודשים, וזאת על תנאי למשך שלוש שנים, אם יעבור על הוראות סעיף 67 ו/או 10(א) לפקודת התעבורה תשכ"א-1961, שעניינם הפקרה ונהיגה בזמן פסילה.

3. פסילה מלקבל ו/או מלהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של 30 חודשים בניכוי הפסילה המנהלית אותה ריצה.

הנאשם יפקיד רישיונו או אישור משרד הרישוי על העדר רישיון, במזכירות בית המשפט, לא יאוחר מיום 16.8.20, הנאשם יוכל לנהוג היום עד לשעה 22:00.

הנאשם פטור מהפקדת רישיון נהיגה.

המזכירות תחשב מועד הפסילה מהיום.

תשומת לב הנאשם לכך שהעונש המקובל על נהיגה בזמן פסילה הוא מאסר בפועל.

4. פסילה מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של 7 חודשים וזאת על תנאי למשך 3 שנים.

5. תשלום פיצוי להורי המנוח בסך 7,000 ₪ אשר ישולם ב- 7 תשלומים חודשיים, החל מיום 16.8.20.

המזכירות תשלח העתק גזר הדין לממונה על עבודות השירות בשירות בתי הסוהר.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים בתוך 45 יום מהיום.

ניתן היום, כ"ו אייר תש"פ, 20 מאי 2020, בהעדר הצדדים.